

[A. M. Hansen.]

Kræfter ledet sammen i en Strøm, der virker i den rigtige Retning. Jeg ønsker derfor, at han maa faa samme Lykke til at gennemføre dette Lovforslag, som han i forrige Rigsdagssamling havde Lykke til at faa Kræfterne samlet om en ny Seminarielov.

Axel Dam: Retsforbundets principielle Stilling til Lovgivningen om Børneopdragelse er jo den, at vi ønsker Skolevæsenets Ordning lagt fuldt og helt i Forældrenes Haand. Det foreliggende Forslag betegner jo et Skridt i den Retning, som vi ansér for rigtig, saaledes som man kunde vente det af en paa Aandslivets Omraade saa frisindet Mand som den højtærede Undervisningsminister. Jeg skal saaledes paaskønne Bestræbelsen for at give Forældrene større Indflydelse. Ligeledes, at Ansættelsen af Lærere rykker ned til Kommunerne selv i Stedet for som hidtil at bero hos Skoledirektionen. Vi er glade ved, at man endgaar Amtskonsulenter, ikke blot for den Bekostnings Skyld, som denne Institution vilde medføre, men ogsaa, fordi vi — jeg i det mindste — tror, man i høj Grad overvurderer Betydningen af en paa tvungen Vejledning, ligesom man ogsaa overvurderer Værdien af de ydre Rammer for et Skolevæsenes Ordning. Mange tror, at jo flere Timer der undervises, jo flere Fag der undervises i, jo finere Klassedeling der er, jo finere gennemført Metodik, desto bedre er Undervisningen. Jeg tror, det er en Overtro, og det har jeg faaet bekræftet ved Samtale med en Mand, hvis Ord De sikkert ikke vil undervurdere, Amtskonsulent Mortensen fra Sønderjylland. Da jeg havde den Glæde at have ham til Censor i Pædagogik ved Seminariet, sagde han: Er det ikke mærkeligt, naar jeg kommer rundt ved Skolerne og skal undersøge Elevernes Standpunkt, har det vist sig, at Standpunktet i de elementære Færdigheder var bedst i de Skoler, som kun har een Klasse, hvor altsaa Elever af forskellig Alder gaar i samme Klasse, det, som efter et udvortes Blik skulde synes at være de ringeste Skoler? Jeg svarede: Nej, det forbavser mig egentlig ikke, for i saadanne Skoler véd Børnene og ogsaa Forældrene, at hvis Børnene skal lære noget — og det vil Børn gerne —, saa maa de hænge i og hjælpe til selv. Peter skal regne sine Regnestykker og gaa saa hurtigt frem med dem, som han kan, han skal ikke være med i denne Klasse-

undervisning, hvor det gaar paa Tælling, og hvor der kommer saa mange Huller. Jeg tror altsaa, at man overvurderer Værdien af det paa tvungne Tilsyn. Lærerne er meget interesserede i deres Gerning, saa vidt jeg kender dem, og det er af stor Værdi, naar de selv søger at gøre sig bekendt med de Ideer, der er oppe i Tiden. De søger ogsaa at faa en videre Uddannelse, de kommer paa vor udmærkede Lærerhøjskole og paa mange andre Maader: ved Lærermøder, ved at besøge Kolleger dygtiggør de sig yderligere. Jeg tror ikke, der vil vindes meget ved et paa tvungent fagligt Tilsyn, heller ikke af de saakaldte Kredslærere, som jeg tror vilige saa godt kunde være fri for til at kontrollere i en Landsbyskole, om Skolen er saadan, at man maa sige, at Aand og Tone er god, om Forholdet mellem Lærere og Elever er tiltalende, om Eleverne faar de Kundskaber, man kan forlange, i Læsning, Skrivning, Regning o. s. v. Det tror jeg er et Arbejde, der godt kan besørges af jævne, almindelige Mennesker, som Forældrene udpeger dertil.

Endelig skal jeg angaaende Spørgsmaalet om Lærernes Afskedigelse tillade mig at fremsætte mit Syn paa den Strid, der har staaet om den berøgtede § 8. Min Opfattelse er den, at Spørgsmaalet i sig selv er uløseligt, fordi begge de stridende Parter har Ret. Forældrene er i deres gode Ret, naar de ønsker at blive fri for en Lærer, hvis Paavirkning de ikke ønsker deres Børn udsat for, selv om denne Lærer ikke har gjort sig skyldig i nogen Embedsforsøelse eller Pligtforsømmelse eller lignende. Og Lærerne er i deres lige saa gode Ret som Embedsmænd, som Tjenestemænd, naar de protesterer imod at blive afskediget vilkaarligt efter andre Regler end dem, der gælder for andre Tjenestemænd. Nu vil jeg ganske vist indrømme, at Lærerne som Tjenestemænd indtager en Stilling, der er temmelig forskellig fra Tolderes og Postmestres — det samme gør ogsaa Præsterne. Men netop dette mener jeg er Udtryk for, at der her er sket en Sammenblanding af private Opgaver og Statsopgaver, som gør det umuligt med fuld Retfærdighed at give enhver sit. Naar Skoleordningen blev, som vi ønsker, lagt fuldstændig i Forældrenes Haand, saaledes at de ogsaa ansætter Lærerne eller udpeger dem, der skal ansætte dem, vil der blive mindre Fare for, at vi skal nødes til paa uberettiget Maade at faa dem